

<p>مرکز آزمون مجتمع علامه طباطبائی</p>	 <p>مجتمع فرهنگی، آموزشی علامه طباطبائی</p>	آموزش و پرورش شهر تهران		دبیرستان های دوره دوم مجتمع علامه طباطبائی		
		نام و نام خانوادگی دانش آموز:		امتحانات نوبت اول		
		پایه: دهم	رشته: ریاضی - تجربی	زمان آزمون: ۹۰ دقیقه	تاریخ امتحان: چهارشنبه ۶ دی ۱۴۰۲	
		تعداد صفحات: ۴ صفحه	شماره کلاس:	سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲		

بخش اول - قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱ نمره	<p>۱- معنای هر یک از واژه‌های مشخص شده را بنویسید.</p> <p>الف) فروغ: رویت اندازی سوی خاک. نور، روشنایی ب) ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن. بخت، اقبال پ) در قصه یوسف چندین اندوه و طرب بود. شادی ت) در کرامت و فراغ به پارس رسیدیم. آسودگی</p>			
۵/۰ نمره	<p>۲- دو معنای مختلف واژه «نهاد» را عبارت «عشق شوری در نهاد ما نهاد» مشخص کنید.</p> <p>پاسخ: وجود، سرشت / قرار داد</p>			
۷۵/۰ نمره	<p>۳- املاي درست را از کمانک انتخاب کنید.</p> <p>الف) فلق (محرابی/مهرابی) که تو در آن نماز صبح شهادت گزارده‌ای. ب) وین بوم (مهنّت/محنت) از پی آن تا کند خراب. پ) چندان که ما در حمام شدیم، دلاک و (قیم/غیم) درآمدند و خدمت کردند.</p>			
۵/۰ نمره	<p>۴- در کدام گزینه، غلط املايي دیده می‌شود؟</p> <p>الف) زین نمط آن مست شده از غرور / رفت و ز مبدأ چو کمی گشت دور ب) مرگت چنان زندگی را به صخره گرفت / که مردنی چنان / غبطه بزرگ زندگانی شد. پاسخ: در گزینه ب، کلمه صخره به اشتباه تایپ شده است.</p>			
۷۵/۰ نمره	<p>۵- در میان گروه کلمات زیر، املاي سه واژه نادرست است. آن‌ها را بیابید و اصلاح کنید.</p> <p>مصلخ گرمابه - حسن سیرت - غبار راهگزار - چوپان گرگ طبع - عذم و اراده - گودال و حسیض» پاسخ: مسلخ گرمابه / غبار راهگذار / عزم و اراده</p>			
۵/۰ نمره	<p>۶- در بیت زیر چه فعلی حذف شده است؟ نوع حذف را تعیین کنید.</p> <p>سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری / که حقّ صحبت مهر و وفا نگه دارد پاسخ: فدای آن یاری [یشود/ شود/ باشد]؛ حذف به قرینه معنایی</p>			
۵/۰ نمره	<p>۷- نقش دستوری ضمائر پیوسته (متصل) مشخص شده را در هر مورد تعیین کنید.</p> <p>الف) چو گفتمش که دلم را نگاه دار، چه گفت / ز دست بنده چه خیزد، خدا نگه دارد ب) آن که عمری در پی او می‌دیدم سو به سو / ناگهانیش یافتم با دل نشسته رو به رو پ) در دیر مغان آمد یارم قدحی در دست / مست از می می‌خوران از نرگس مستش مست پاسخ: الف) متمم (ب) مفعول (پ) مضاف‌الیه</p>			
۵/۰ نمره	<p>۸- برای هر الگو، عبارتی از میان عبارتهای پیشنهادی بیابید. یک عبارت اضافی است.</p> <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>رؤیای دانش‌آموزان ایران</td> <td>کتاب تاریخی مفید</td> <td>آسمان آلوده تهران</td> </tr> </table> <p>الف) هسته+صفت+مضاف‌الیه ب) هسته+صفت+صفت پاسخ: الف) آسمان آلوده تهران ب) کتاب تاریخی مفید</p>	رؤیای دانش‌آموزان ایران	کتاب تاریخی مفید	آسمان آلوده تهران
رؤیای دانش‌آموزان ایران	کتاب تاریخی مفید	آسمان آلوده تهران		

۹- هر کدام از ابیات زیر را به ترتیب اجزای سازنده در زبان فارسی مرتب کنید.

انمره

الف) چون بگشایم ز سر مو شکن / ماه ببینید رخ خود را به من
 ب) چو در وقت بهار آبی پدیدار / حقیقت پرده برداری ز رخسار
 پاسخ: الف) چون شکن ز سر مو بگشایم، ماه رخ خود را به من ببیند.
 ب) چو در وقت بهار پدیدار آبی، حقیقت پرده ز رخسار برداری.

۱۰- در هر کدام از مصراع‌ها، یک واژه دو تلفظی بیابید.

انمره ۰/۵

الف) هر آن که ایزدش این هر چهار روزی کرد / سزد که شاد زید جاودان و غم نخورد
 ب) نه نحس کیوان بود و نه روزگار دراز / چه بود؟ منت بگویم: قضای یزدان بود
 پاسخ: الف) جاودان ب) روزگار

۱۱- معنای قدیمی و امروزی فعل مشخص شده را مقایسه کنید.

انمره ۰/۵

«تا باشد که ما را دمکی زیادت‌تر در حمام گذارد تا شوخ از خود باز کنیم.»
 پاسخ: قدیمی: شستن و پاک کردن / جدید: گشودن

بخش دوم - قلمرو ادبی (۵نمره)

۱۲- جدول زیر را کامل کنید.

انمره

ردیف	اثر	نویسنده/شاعر
الف	سیاست‌نامه	خواجه نظام‌الملک توسی
ب	الهی‌نامه	عطار
پ	قابوس‌نامه	عنصرالمعالی
ت	سفرنامه	ناصرخسرو

۱۳- آرایه حسن تعلیل را در هر مورد توضیح دهید.

انمره

الف) درختان را دوست می‌دارم / که به احترام تو قیام کرده‌اند
 ب) بید مجنون در تمام عمر سر بالا نکرد / حاصل بی‌حاصلی نبود به جز شرمندگی
 پاسخ: الف) شاعر برای کشیده بودن قامت درختان که امری طبیعی است، دلیلی شاعرانه آورده است که آن احترام به امام حسین(ع) است.
 ب) شاعر برای آویخته بودن شاخه‌های بید مجنون دلیلی شاعرانه آورده که آن شرمندگی به خاطر بی‌میوه بودن است.

۱۴- آرایه مناسب برای هر بیت را از ستون آرایه‌ها در مقابل آن انتخاب کنید. یک آرایه اضافی است.

انمره

آرایه	بیت
ایهام	الف) بی مهر رخت روز مرا نور نمانده‌ست / وز عمر مرا جز شب دیجور نمانده‌ست
کنایه	ب) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای / فرشته‌ات به دو دست دعا نگه دارد
تشبیه	پ) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام / بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد
استعاره	ت) در بن این پرده نیلوفری / کیست کند با چو منی همسری؟

۱۵- از میان آرایه‌های پیشنهادی در کمانک، یک مورد را انتخاب کنید.

انمره

الف) کتابی که در او داد سخن آرایی توان داد، ابداع کنم. (تکرار/جناس همسان)
 ب) لیک چنان خیره و خاموش ماند / کز همه شیرین‌سخنی گوش ماند (تشبیه/مجاز)
 پ) بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت / هم بر چراغدان شما نیز بگذرد (استعاره/تضاد)
 ت) پس چون در او این چندین اندوه و طرب بود، در نهاد خود شگفت و عجب بود. (سجع، تناقض)

انمره	<p>۱۶- شعر حفظی: بیت‌های زیر را کامل کنید. (۱ نمره)</p> <p>الف) چه زخم چو نای هر دم ز نوای شوق او دم / که لسان غیب خوش‌تر بنوازد این نوا را ب) گر در طلبت رنجی ما را برسد شاید / چون عشق حرم باشد سهل است بیابان‌ها</p>										
بخش سوم - قلمرو فکری (۸ نمره)											
انمره ۴	<p>۱۷- معنای هر عبارت را به فارسی روان بنویسید.</p> <p>الف) راست به مانند یکی زلزله داده تنش بر تن ساحل یله (۰/۷۵ نمره) ب) بدان کوش که به هر محالی، از حال و نهاد خویش بنگردی. (۰/۷۵ نمره) پ) زین کاروانسرای بسی کاروان گذشت ناچار کاروان شما نیز بگذرد (۰/۵ نمره) ت) برادران یوسف چون او را زیادت نعمت دیدند، آهنگ کید و مکر و عداوت کردند. (۱ نمره) ث) غرض من این بود تا چون بر رقعۀ من اطلاع یابد، قیاس کند که مرا اهلیت چیست. (۱ نمره)</p> <p>پاسخ: الف) دریا دقیقاً مانند یک زلزله، تن سنگین خود را در ساحل رها کرده بود (به ساحل تکیه زده بود). ب) تلاش کن که با هر امر بیهوده‌ای، وجود و سرشت تو زیر و زبر نشود (به هم نریزی). پ) در این دنیا که مثل کاروانسراست، انسان‌های زیادی آمده و رفته‌اند و شما نیز به ناچار از اینجا خواهید گذشت (خواهید مرد). ت) برادران یوسف وقتی فراوانی نعمت او را دیدند، قصد کردند که حيله و فریب و دشمنی به کار ببندند. ث) هدف من این بود که وقتی نامه (یادداشت) مرا می‌خواند بفهمد که شایستگی من در چه حد است.</p>										
انمره ۵/۰	<p>۱۸- حدیث «شرف المکان بالمکین» با کدام یک از عبارات زیر ارتباط معنایی دارد؟</p> <p>الف) شمشیری که بر گلوی تو آمد/ هر چیز و همه چیز را در کاینات/ به دو پاره کرد ب) در فکر آن گودالم/ که خون تو را مکیده است/ هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم</p> <p>پاسخ: گزینه ب صحیح است.</p>										
انمره	<p>۱۹- برای هر عبارت، مفهومی مناسبی از ستون مقابل بیابید.</p> <table border="1" data-bbox="331 1144 1369 1397"> <thead> <tr> <th>عبارت</th> <th>مفهوم</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان/ نگاه دار سر رشته تا نگه دارد</td> <td>وفاداری متقابل</td> </tr> <tr> <td>ب) بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنیم/ تا سختی کمان شما نیز بگذرد</td> <td>پایداری در برابر ستم</td> </tr> <tr> <td>پ) خواست کز آن ورطه قدم در کشد/ خویشتن از حادثه برتر کشد</td> <td>تلاش برای نجات</td> </tr> <tr> <td>ت) پیران قبیله خویش را حرمت دار ولیکن به ایشان مولع مباش.</td> <td>رفتار واقع بینانه</td> </tr> </tbody> </table>	عبارت	مفهوم	الف) گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان/ نگاه دار سر رشته تا نگه دارد	وفاداری متقابل	ب) بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنیم/ تا سختی کمان شما نیز بگذرد	پایداری در برابر ستم	پ) خواست کز آن ورطه قدم در کشد/ خویشتن از حادثه برتر کشد	تلاش برای نجات	ت) پیران قبیله خویش را حرمت دار ولیکن به ایشان مولع مباش.	رفتار واقع بینانه
عبارت	مفهوم										
الف) گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان/ نگاه دار سر رشته تا نگه دارد	وفاداری متقابل										
ب) بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنیم/ تا سختی کمان شما نیز بگذرد	پایداری در برابر ستم										
پ) خواست کز آن ورطه قدم در کشد/ خویشتن از حادثه برتر کشد	تلاش برای نجات										
ت) پیران قبیله خویش را حرمت دار ولیکن به ایشان مولع مباش.	رفتار واقع بینانه										
انمره	<p>۲۰- پیام هر عبارت را به طور مختصر بیان کنید.</p> <p>الف) هر آن وصفی که گویم بیش از آنی / یقین دانم که بی‌شک جان جانی ب) هر که داد از خویشتن بدهد، از داور مستغنی باشد</p> <p>پاسخ: الف) وصف ناپذیری خداوند ب) مسئولیت‌پذیری (عدالت و انصاف در قبال خود)</p>										
انمره ۵/۰	<p>۲۱- مقصود از «رَمه» و «چوپان گرگ‌طبع» در بیت «ای تو رَمه سپرده به چوپان گرگ‌طبع / این گرگی شبان شما نیز بگذرد» چیست؟</p> <p>پاسخ: رَمه: مردم / چوپان گرگ‌طبع: حاکم مغول</p>										
انمره ۵/۰	<p>۲۲- مقصود کدام عبارت زیر به آیه شریفه «و مکروا و مکر الله و الله خیر الماکرین» نزدیک‌تر است؟</p> <p>الف) برادران یوسف خواستند او را هلاک کنند اما تدبیر برادران بر خلاف تقدیر رحمان آمد. ب) قصه حال یوسف را نیکو از حسن صورت او گفت، بلکه از حسن سیرت او گفت.</p> <p>پاسخ: گزینه الف صحیح است.</p>										

۵-نمره	۲۳- در عبارت «چندان تناوری و بلند/ که به هنگام تماشا/ کلاه از سر کودک عقل می‌افتد» چرا عقل، کودک دانسته شده است؟ پاسخ: چون از درک و دریافت عظمت شخصیت امام حسین(ع) ناتوان است.
۲۰ نمره	مجموع نمرات

دانش آموز عزیز، شما می‌توانید پس از اتمام آزمون، با مراجعه به آدرس https://alameh.ir/questions_cat/tenth یا با اسکن کردن بارکد زیر، پاسخ تشریحی و شناسنامه سوالات آزمون را دریافت نمایید.

با آرزوی موفقیت برای شما - مرکز آزمون مجتمع علامه طباطبایی

مجمع فرهنگی، آموزشی
علامه طباطبائی

مرکز آزمون مجمع علامه طباطبائی